

Het is voorjaar, tijd voor biotoopverbetering

Een aantal praktische tips van SBNL voor biotoopverbetering in het eigen (jacht)veld.

Iedereen die met biotoopverbetering aan de slag wil, moet beginnen met zichzelf drie vragen te stellen: Wat wil ik, wat heb ik (wildsoorten, biotoop) en wat kan ik (samen met anderen)?

Een mogelijkheid voor een snelle en relatief eenvoudige biotoopverbetering in het eigen (jacht)veld is het inzaaien van fauna-akkers.

Redenen voor aanleg

- Verhoging van de biodiversiteit: door een gevarieerde samenstelling een interessante biotoop creëren.
- Dekking en bescherming bieden aan haaren vederwild
- Zorgen voor afleidende teelt waardoor schade aan bijvoorbeeld landbouwgewassen beschermd wordt.
- Aantrekkelijke biotoop creëren, zodat er minder migratie is en daardoor de kans op valwild vermindert. Zeker na aanleg van nieuwe wegen, vaarten ed.

Ligging

Bij de aanleg van een fauna-akker moet u rekening houden met de ligging van de akker, de grondsoort en de vochthuishouding. De akker moet snel en gemakkelijk bereikbaar zijn voor wild. Een fauna-akker midden in een open stuk land is minder effectief dan wanneer deze aansluit bij dekking gevende begroeiing zoals struiken en bos. Het is beter meerdere kleine akkers verspreid in een gebied te hebben ("stap stenen"), dan één grote fauna-akker. De voorkeur gaat uit naar een rustige locatie.

Overleg grondeigenaar

Bij de aanleg van fauna-akkers spelen meerdere factoren een rol bij het welslagen van de opstand. Echter staat of valt het met de beschikbaarheid van de grond. De meeste

Tekst en foto's: Teun van de Vegt en Rini Smits

grondeigenaren stemmen immers niet direct in met de aanleg van fauna-akkers wanneer deze bijvoorbeeld het praktisch uitvoeren van grondwerkzaamheden in de weg zit. Daarbij is de mogelijkheid voor de aanvraag van een subsidie ook sterk afgenomen. Echter zijn er toch diverse mogelijkheden om een locatie te vinden, ook al zijn deze niet direct ideaal.

- Overhoekjes in de weiden / akkerlanden; kleine stukjes in hoeken van het land waar geen grondbewerking plaats kan vinden
- Lage stukken land: gezien de natte omstandigheden is het voor een landeigenaar vaak moeilijk deze gronden te bewerken, en levert het vaak weinig op.
- Schaduwrijke stukken: ook hier is de opbrengst van het land vaak veel minder en is de grondeigenaar meestal eerder bereid in te stemmen met de aanleg van een fauna-akker.
- Langs nieuw aangelegde singels/bosje/houtwallen
- Langs watergangen: Vaak is het Waterschap wel bereid bij te dragen aan de aanleg/onderhoud van een fauna-akker. Het Waterschap heeft immers ook deels een publieke functie. Zeker nu er steeds meer wandelpaden over het schouwpad worden aangelegd.
- Gemeentes: Ook gemeentes zijn vaak wel bereid om een stukje ter beschikking te stellen om een fauna-akker in te zaaien. Zeker wanneer er mengsel wordt gezaaid met veel bloemen. Wanneer zo'n mengsel in het zicht bij binnenkomst van een dorp wordt gezaaid is het meteen een soort visitekaartje voor de gemeente/het dorp. Zoek daarbij ook samenwerking met imkerverenigingen. Zij zijn gebaat bij meer bloeiende planten.

Financiering aanleg

Voor de financiering van de akkers ligt de kracht vooral in de samenwerking en 'ons kent ons'. Zo zullen instanties eerder geneigd zijn om een fauna-akker mede te financieren wanneer meerdere mensen/partijen hier belang bij hebben. Denk bijvoorbeeld aan de imkervereniging, dorpsbelang, gemeenten en waterschappen, VVV's, etc. Op boerengrond zijn het vooral de onrendabele stukken die vaak het eerst in aanmerking komen om in te zaaien. Juist omdat deze onrendabel zijn wordt de aanleg of huur van de grond vaak betaald met een symbolische bijdrage. Met andere woorden: een klein geldbedrag of betaling in de vorm van een stukje wild.

Er zijn WBE's die naast het beheer van de fauna ook beheer van de flora op zich nemen. Zo beheren diverse WBE's gronden voor SBB, en uit de verkoop van hout door landeigenaren voor de huur van de fauna/akkers. Ook zijn er WBE's die vanuit de ledeninkomsten deze acties betalen.

Aangezien niet iedere jager in het bezit is van landbouwgrond is het duidelijk, dat de aanleg van fauna-akkers vaak op anderzamen grond moet gebeuren.

Echter, in Nederland kampen enkele duizenden hectaren houtsingels voor een groot deel met achterstallig onderhoud. Afzetten van de hol geworden beplanting zorgt voor nieuw jong groen, dekking en voedsel. Het dikke hout wordt als brandhout afgevoerd,

terwijl het dunne takhout op rillen wordt gelegd. Dit biedt op deze manier schuil- en broedgelegenheid voor tal van kleine diersoorten en profiteert "ons wild" er dus ook van! Om de biodiversiteit te verbeteren kan men er zelfs besdragende soorten (zuidzijde) bij planten. Soorten als lijsterbes, meidoorn, sleedoorn, kardinaalsmuts, Gelderse roos en rode kornoelje geven snel resultaat. En bij een kostprijs van € 0,25-€ 0,30 per stuk kan men ieder jaar voor enkele tientjes het biotoop behoorlijk verbeteren. Veel van deze singels zijn eigendom van Staatsbosbeheer. Al ruim 20 jaar heeft SBNL een bruikleenovereenkomst met SBB, waarin zij (op dit moment ruim 1000 ha) de singels in beheer krijgt en dit beheer samen met vrijwilligers van de betreffende WBE's uitvoert. De Wildbeheereenheden kunnen gebruik maken van de kennis en ervaring van SBNL bij de uitvoering van het beheer. Daardoor krijgen zij een duidelijke verbetering van het biotoop. In de praktijk blijkt, dat het niet alleen jagers zijn die zagen. Op tal van plaatsen helpen ook niet-jagers mee. En op die manier ontstaat er een breder draagvlak voor de activiteiten van de WBE.

Beheertips

Wacht met maaien van de fauna-akkers totdat de éénjarige planten zaad hebben gevormd. Het beste kan het mengsel een paar jaar na de zaadvorming gemaaid wor-

den, waarna het 4 tot 5 dagen kan blijven liggen. Hiermee wordt de uitval van zaad bevorderd. Voer het maaisel daarna wel af, zodat verschraling kan optreden. Maai wel minstens 10 cm hoog. Op die manier blijven rozetten gespaard en is er in de winter nog enige dekking. Bloemenmengsels bestaan uit inheemse soorten die het beste gedijen op schrale grond. Bemest de ingezaaide faunarand daarom niet.

Indien de oppervlakte het toelaat, laat dan een deel van de akker volledig met rust. Overjarige grassen zullen hier de overhand krijgen, wat weer van belang is voor de nestbouw van de patrijs. Door de akker eens in de 3 tot 5 jaar in te zaaien, voorkomt u volledige vergrassing.

SBNL faunamengsels

- Fauna-akkermengsel (met de nadruk op granen en akkerflora)
- Fauna-weidemengsel (met de nadruk op grassen en kruiden)
- Wintermengsel (met de nadruk op koolsoorten)
- Patrijzenmengsel (met de nadruk op zaadvorming en insectenbezoek)
- Hazenapotheek (met de nadruk op kruiden)

Voor vragen en bestellingen kunt u contact opnemen met Rini Smits of Teun van der Vegt van SBNL.

Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied. Tel: 0318-578357